

Päivystystyötä tekevien lääkäreiden työhyvinvointi, sairauspoissaolot ja työtapaturmat

erikoistutkija Kati Karhula, tutkimusprofessori Mikko Härmä, vanhempi tutkija Annina Ropponen, vanhempi tutkija Sampsa Puttonen, erityisasiantuntija Aki Koskinen, johtava asiantuntija Tuula Oksanen, tutkimusprofessori Mika Kivimäki, Työterveyslaitos

Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

Kansainvälisestäkin puuttuu kattava tutkimustieto lääkäreiden kokonaistyöajoista. Erilaisten päivystysjärjestelyjen yhteydestä lääkäreiden hyvinvointiin tarvitaan lisää tietoa. Etenkin lääkäreiden työtapaturmien tutkiminen ja tapaturmariskin vertaaminen työaikoihin on uusi tutkimuksellinen avaus.

Hanke koostuu kahdesta erillisestä osatutkimuksesta, joiden tarkoituksena on:

- 1) selvittää taannehtivaan (2008–2018) rekisteriaineistoon perustuen sairaalalääkäreiden kokonaistyöajan ja päivystystyöaikajärjestelyjen yhteyttä sairauspoissaoloihin ja työtapaturmiin
- 2) selvittää taannehtivasti osana Sairaalahenkilöstön hyvinvointitutkimusta neljän sairaanhoitopiirin sairaalalääkäreiden kokonaistyöajan ja päivystystyöaikajärjestelyjen yhteyttä koettuun työhyvinvointiin (unen laatuun, koettuun kuormittuneisuuteen sekä työn ja muun elämän yhteensovittamiseen) hyvinvointitutkimuksen kyselyaineiston avulla

Aineisto ja menetelmät

Osatutkimus 1: Sairaalalääkäreiltä vähintään kolmestatoista sairaanhoitopiiristä (yht. n. 7 000 lääkäriä). kerätään takautuvasti työnantajien sähköisistä Titania® työajan seurantajärjestelmistä toteutuneet päivätyön työajat ja Lääkäripäivystys-ohjelmasta toteutuneet päivystystyöajat. Työaikatiedoissa on myös sairauspoissaolokoodi (ei diagnoosia) ja aineistoon yhdistetään tieto kaikista korvatuista työtapaturmista. Tiedot kerätään ohjelmistoversioiden mahdollistamalta ajalta, pisimmillään 1.1.2008–31.12.2018. Tapaturmatiedot pyydetään Tapaturmavakuutuskeskuksesta (TVK).

Osatutkimus 2: Sairaalahenkilöstön hyvinvointitutkimukseen osallistuvien neljän sairaanhoitopiirin lääkäreiden työhyvinvointia tutkitaan yhdistämällä työaika-aineistoon hyvinvointikyselyn vastaukset vuosilta 2008, 2012, 2014, 2015 ja 2017.

Eettiset näkökohdat

Osatutkimuksessa 1 käytetään ainoastaan työnantajan rekisteritietoa, jonka kerääminen yleisen edun mukaiseen tutkimuskäyttöön ei edellytä eettisen toimikunnan käsittelyä. Tietojen keruu ja käsittely noudattavat TTL:n tietosuoja- ja tietoturvaohjetta sekä hyvää tutkimuskäytäntöä. Sairanhoitopiirit ja TTL solmivat projektiyhteistyösopimuksen, jossa määritellään osapuolten tehtävät ja velvollisuudet.

Osatutkimus 2 sisältyy voimassa olevaan Kuntasektorin seurantatutkimuksen rekisteriselosteeseen ja puoltavaan eettiseen lausuntoon (HUS 1210/2016). Työnantajan rekisteritietojen keräämisestä on jo sopimus neljän Sairaalahenkilöstön hyvinvointitutkimukseen osallistuvan sairaanhoitopiirin kanssa. Sairaalahenkilöstön hyvinvointitutkimuksen kyselyaineisto on jo TTL:llä.

Työaikatiedot lähetetään TTL:lle Secure-FTP-yhteyden kautta. TTL:llä vain datamanageri käsittelee henkilötunnisteellista tietoa. Tutkijoiden käytössä on henkilötunnisteeton aineisto. Tutkimustulokset raportoidaan siten, ettei yksittäisiä henkilöitä voi tunnistaa. Aineistoa käsitellään ja säilytetään EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) ja kansallisen tietosuojalain (1050/2018) mukaisesti.

Aikataulu ja rahoitus

Hanke toteutetaan 1.1.2019–30.4.2021 ja sen suorista kustannuksista vastaavat Työsuojelurahasto ja TTL.

Tulosten uutuusarvo ja hyödynnettävyys

Hankkeessa kerätään ensimmäistä kertaa kattavasti sairaalalääkärien toteutuneet työajat sisältäen päivystystyöajat. Hankkeen tulosten perusteella annetaan palautetta lääkäreiden työajoista ja kootaan suosituksia päivystystyöaikojen järjestämisestä. Hankkeen tuloksista kirjoitetaan artikkeli lääkäreiden ammattilehteen sekä kaksi englanninkielistä tieteellisen artikkelin käsikirjoitusta. Hankkeen tuloksista tiedotetaan TTL:n Internet-sivuilla, sairaanhoitopiireille, lehdistötiedotteella ja TTL:n SOME-kanavilla.